

Primjena Politike otvorene znanosti - kako objaviti rad u repozitoriju Dabar?

Dorotić Malič, Ivana; Turk, Branka; Cuculić, Sandra

Conference presentation / Izlaganje na skupu

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:188:148273>

Rights / Prava: [Attribution 4.0 International](#)/[Imenovanje 4.0 međunarodna](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-28**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the University of Rijeka Library - SVKRI
Repository](#)

OPEN
SCIENCE
CAFE

Primjena Politike
otvorene znanosti –
kako objaviti rad u
repozitoriju Dabar?

Centar za otvorenu znanost Svcri

28. VELJAČE 2023.
11:00 - 12:00

Centar za otvorenu znanost (COZ)

Branka Turk, dipl. iur. i dipl. knjiž.

članica radne skupine Dabra za autorsko-pravna pitanja

Sandra Cuculić, viša knjižničarka

voditeljica Podružnice Kampus

baze, praćenje znanstvene produktivnosti, administrator repozitorija u Dabru

Jana Krišković Baždarić, viša knjižničarka

voditeljica Odjela rada s korisnicima

predstavnica Svcri u projektima Uniri vezanim uz otvorenu znanost (YUFERING, OPUS)

Ivana Dorotić Malič, voditeljica COZ-a

predstavnica Svcri u hrvatskom Research Data Alliance (RDA) čvoru

baze, praćenje znanstvene produktivnosti, članica radnih skupina za razvoj Dabra

Centar za otvorenu znanost (COZ)

- Potpora za provođenje praksi otvorene znanosti:
 - ✓ Podrška za objavu radova u **otvorenom pristupu**: Dabar, Crosbi, OA časopisi
 - ✓ Podrška u upravljanju **istraživačkim podacima** (RDA-HR: [Priručnik za istraživače](#), [online tečaj](#))
 - ✓ Podrška u izradi i uređivanju **profila i identifikatora autora** (ORCID, WOS ResearcherID, Scopus AuthorID)
 - ✓ Edukacija: **radionice** i obrazovni programi za razvoj vještina za provođenje praksi otvorene znanosti
 - ✓ **Podizanje svijesti** i informiranje dionika znanstvene djelatnosti o aktualnostima u području otvorene znanosti

Primjena Politike otvorene znanosti – kako objaviti rad u repozitoriju Dabar?

Dabar – kako pristupiti i što pohraniti u repozitorij?

Objavio/la sam rad u otvorenom pristupu – moram li ga staviti i u Dabar?

Objavio/la sam rad u časopisu s pretplatom – smijem li ga objaviti u otvorenom pristupu u repozitoriju?

Kako provjeriti koji embargo ima časopis u kojem sam objavio/la rad?

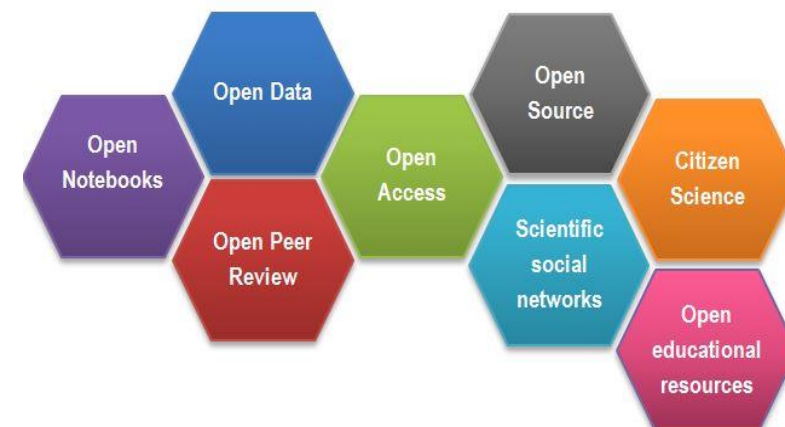
Koju Creative Commons (CC) licenciju odabrati?

Politika otvorene znanosti Sveučilišta u Rijeci

- Usvojena na sjednici Senata u rujnu 2021. godine
- Usklađena s EU dokumentima

Otvorena znanost

- predstavlja otvaranje cjelokupnog istraživačkog procesa - provođenje znanosti na otvoren i suradnički način
 - ✓ otvoreni pristup **publikacijama** i **istraživačkim podacima**
 - ✓ otvoreni proces **znanstvene komunikacije** (uključujući popularizaciju znanosti)
 - ✓ otvoreni dijalog
 - ✓ otvoren **recenzijski postupak** i otvorenu prosudbu
 - ✓ otvorene **formate, podatke i alate**
 - ✓ otvorene standarde
 - ✓ otvorenu znanstvenu **infrastrukturu**
 - ✓ otvorene softverske **kôdove**
 - ✓ otvoreno **obrazovanje**

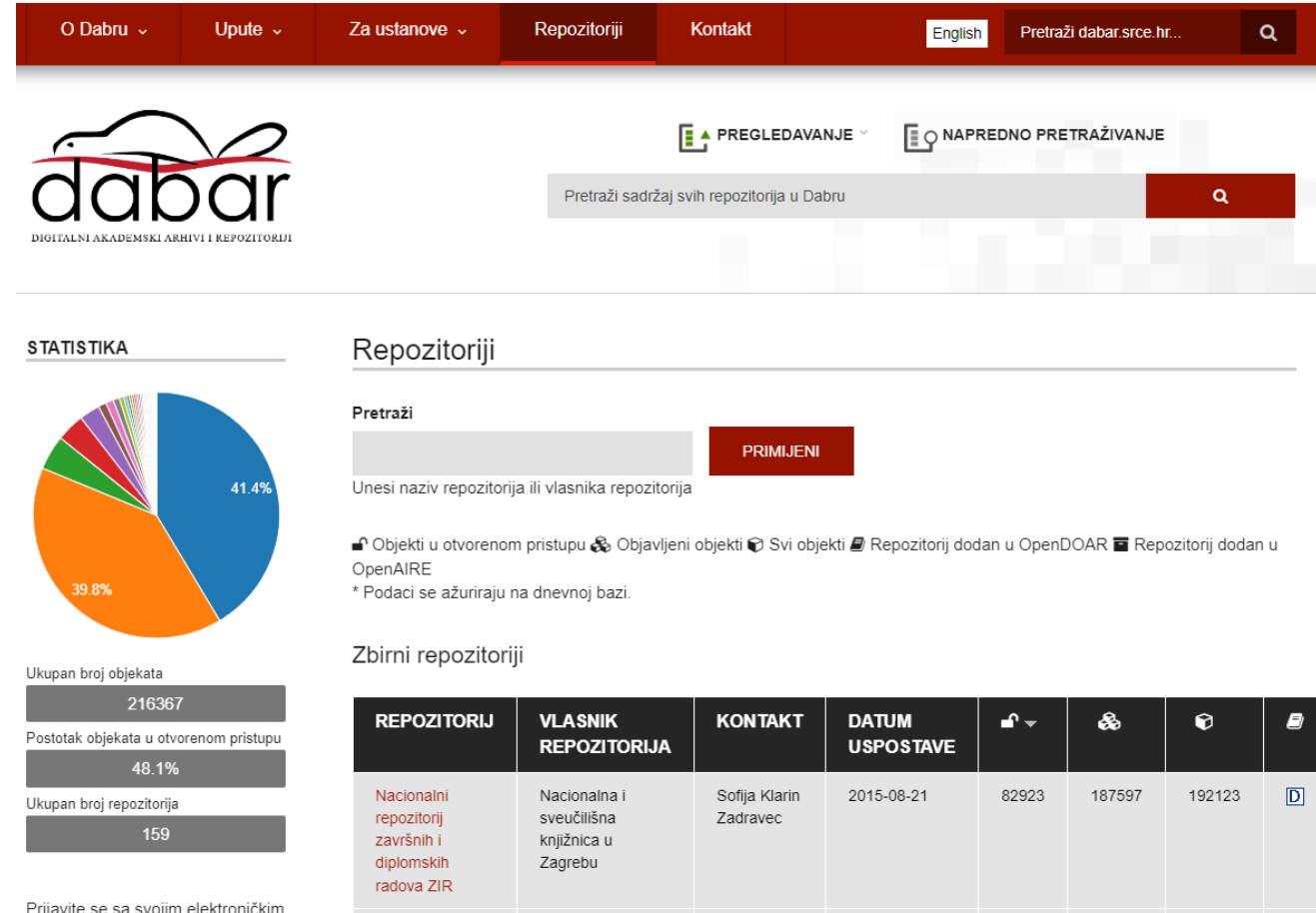

Politika otvorene znanosti Uniri

Sveučilište podržava i osigurava:

Infrastrukturu: DABAR repozitoriji

- ✓ Trajna pohrana
- ✓ Otvoreni pristup
- ✓ Creative Commons licencije
- ✓ Jedinствeni trajni identifikatori (URN:NBN)
- ✓ Napredne mogućnosti pretraživanja
- ✓ Diseminacija metapodataka
- ✓ Open AIRE kompatibilni
- ✓ U skladu s FAIR načelima
- ✓ Usklađeni s tehničkim specifikacijama EOSC-a

Politika otvorene znanosti Uniri

Od **istraživača** se očekuje (preporučuje, potiče):

- ✓ Pohrana **radova i istraživačkih podataka** u institucijski **repozitorij** te objava u otvorenom pristupu s CC licencijom
- ✓ Preporučuje se da se za svaku istraživačku aktivnost izradi **Plan upravljanja istraživačkim podacima**
- ✓ Potiče autore na **zadržavanje autorskih prava** nad autorskim djelima i ustupanje izdavačima samo onih prava potrebnih za objavljivanje
- ✓ Potiče istraživače da u institucijski repozitorij pohrane publikacije objavljene **prije** datuma stupanja na snagu trenutne Politike i čine ih otvoreno dostupnima kada god je to moguće

Preporuka dionicima **nastavne** djelatnosti:

- ✓ pohrana **obrazovnih materijala** u institucijski repozitorij uz uporabu Creative Commons licencije CC BY

Politika otvorene znanosti Uniri

Politika OZ Sveučilišta odnosi se na:

- Publikacije:
 - znanstvene i stručne radove
 - monografije i poglavlja u knjigama
 - zbornike radova znanstvenih i/ili stručnih skupova u organizaciji Sveučilišta ili njegovih sastavnica
 - udžbenike
 - referentna djela (stručne radove)
 - završne, diplomske i doktorske radove koji nastaju na Sveučilištu ili njegovoj sastavnici
 - obrazovne sadržaje
 - ostale materijale Sveučilišta i njegovih sastavnica
- Istraživačke podatke

ODLUKA o obvezi pohrane radova u repozitorij

- Zaposlenici i studenti sastavnica Sveučilišta u Rijeci **obvezni su** u institucijski **repozitorij** pohraniti digitalnu kopiju **cjelovitog teksta** svih svojih **znanstvenih, stručnih i popularnih radova**, kao i srodne **istraživačke podatke** prije, istodobno ili nakon objavljivanja te kada god je to moguće osigurati **otvoreni pristup** istoj.
- Cjeloviti tekst navedenih publikacija potrebno je učiniti javno dostupnim pod standardnom otvorenom licencijom (**CC BY**).
- Ovaj se korak primjenjuje i u slučaju objavljivanja radova u otvorenom pristupu (zlatni tip otvorenog pristupa).

Otvoreni pristup publikacijama

Prednosti otvorenog pristupa

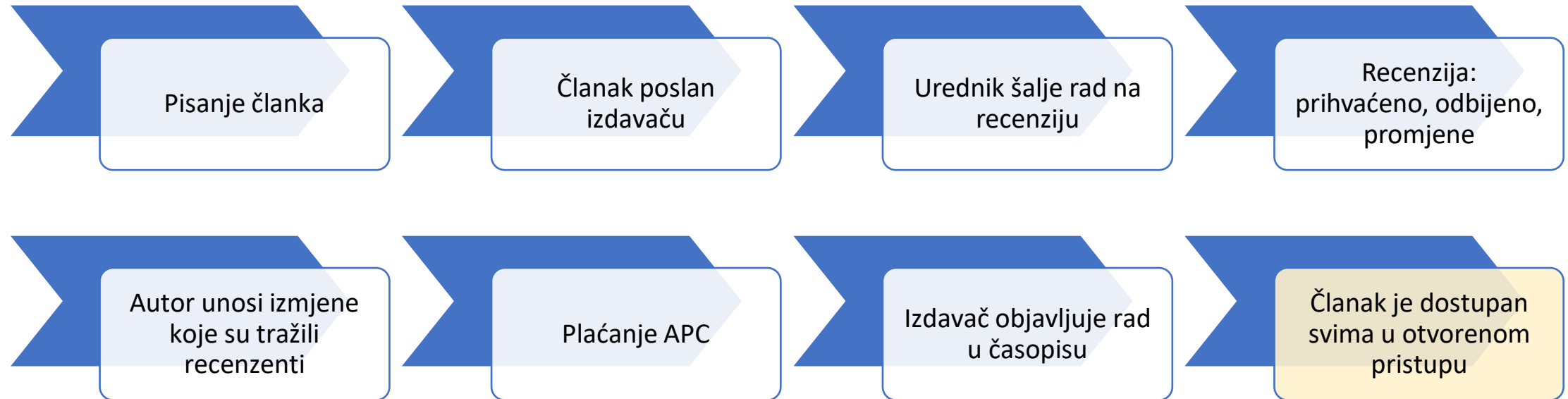
CC-BY Danny Kingsley & Sarah Brown

Veća vidljivost

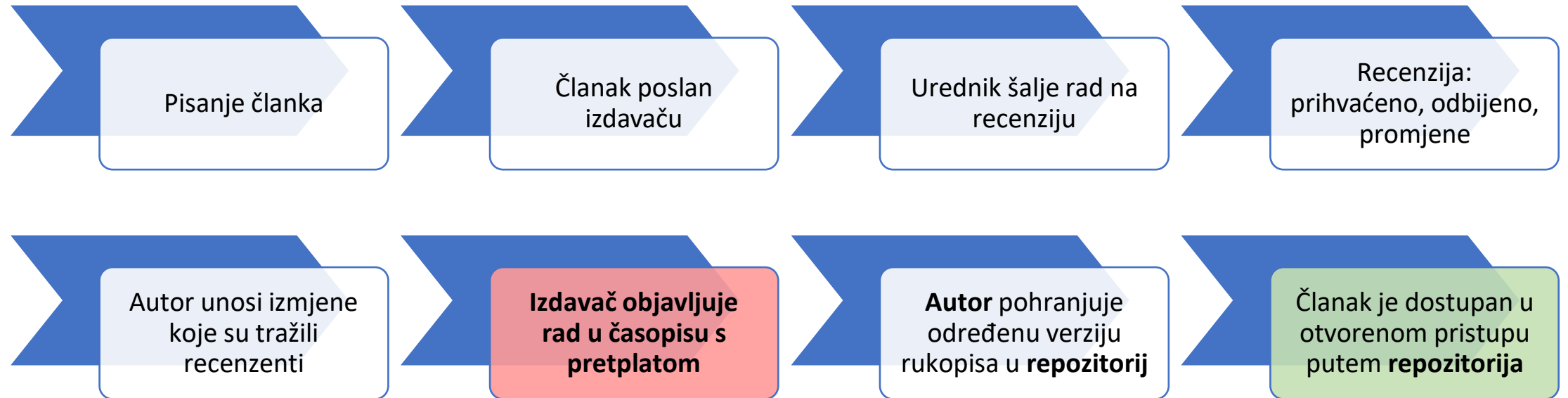
Veća čitanost

Veća citiranost
radova

Publiciranje radova u časopisima s otvorenim pristupom (zlatni put)

Objava radova putem repozitorija (zeleni put)

Koje verzije rukopisa/rada možete navesti? (u procesu pisanja i objave rada)

PREPRINT

- Rukopis poslan na recenzijski postupak
- **Nije recenziran!**
- **Submitted Version**

POSTPRINT

- Rukopis prihvaćen za objavljivanje
- **Recenzirani rukopis**
- **Embargo!**
- **Accepted Version**

Izdavačev PDF

- Objavljena verzija rada
- **Published Version**

Smije se pohraniti u repozitorij samo ako je rad objavljen u časopisu s otvorenim pristupom i ima CC licenciju!

Ako ste objavili rad u časopisu s pretplatom – najčešće ovu verziju rada pohranjujete u repozitorij.
Sherpa/Romeo!

Koja verzija rada i pod kojim uvjetima se smije pohraniti u repozitorij?

- provjerite što piše u ugovoru s izdavačem
- proučite politiku izdavača na mrežnim stranicama izdavača:
 - About
 - Author Guidelines / Instructions to Authors
 - Copyright / Open access policies
 - Editorial policies
 - Self-archiving / Sharing your work
 - <https://www.elsevier.com/about/policies/sharing>
 - <https://www.springer.com/gp/open-access/authors-rights/self-archiving-policy/2124>
 - embargo: <https://www.elsevier.com/open-access/journal-embargo-finder>
- provjerite kakva je politika izdavača o samoarhiviranju i otvorenom pristupu na portalu [Sherpa/RoMEO](#)

Portal Sherpa/RoMEO

Provjerite kakvu politiku samoarhiviranja u repozitorij ima časopis u kojem ste objavili članak

- *npr.* European Economic Review
<https://v2.sherpa.ac.uk/id/publication/13217>

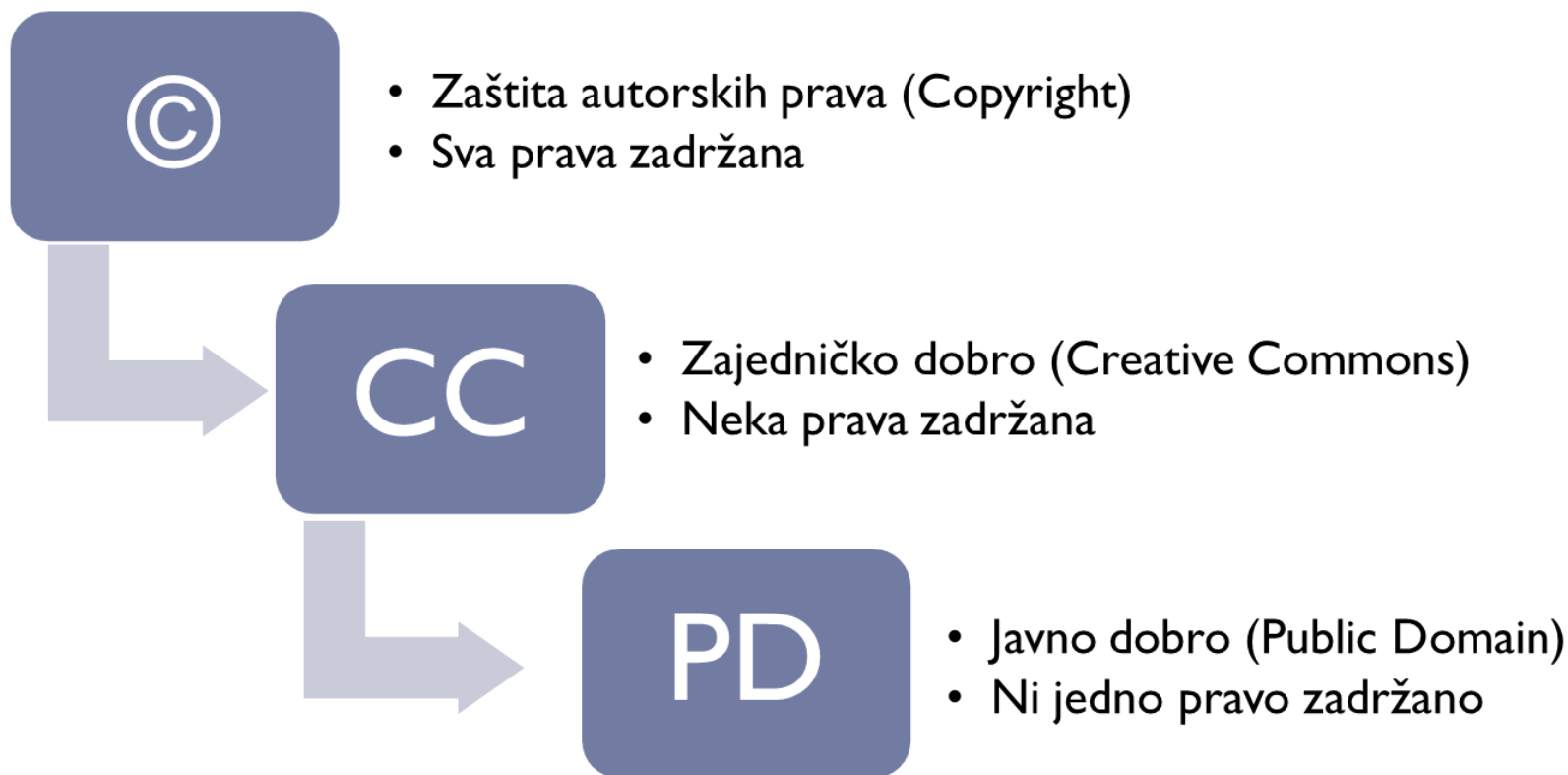
Primjena Politike otvorene znanosti – kako objaviti rad u repozitoriju Dabar?

- Objavio/la sam rad u otvorenom pristupu – moram li ga staviti i u Dabar?
- Objavio/la sam rad u časopisu s pretplatom – smijem li ga objaviti u otvorenom pristupu u repozitoriju?
- Kako provjeriti koji embargo ima časopis u kojem sam objavio/la rad?
- Koju CC licenciju odabrati?
- Kako pristupiti i što pohraniti u repozitorij?

Creative Commons licencije

Branka Turk, dipl. iur., dipl. knjiž.

Intelektualno vlasništvo i Creative Commons (CC) licencije

Zašto Creative Commons (CC) licencije?

- ✓ jednostavan i besplatan način dobivanja dozvole za korištenje autorskih djela pod vlastitim uvjetima u otvorenom pristupu
 - ✓ moralna komponenta autora uvijek priznata (pravo na priznanje autorstva)
 - ✓ pravna podloga za raspolaganje autorskim pravom
 - ✓ uvijek je naznačena licencija pod kojom je djelo objavljeno
- ❖ Zašto su bitne znanstvenicima?: vlastita promocija, dobivanje priznanja za svoj rad, postizanje prepoznatljivosti ...

Vrste/ikone CC licencija

 Imenovanje (BY)

✓ autor dopušta distribuiranje, mijenjanje i preradu svog djela uz navođenje autora izvornoga djela

 Dijeli pod istim uvjetima (SA)

✓ autor dopušta umnažanje, distribuiranje, priopćavanje i prerađivanje svoga djela sve dok se primjenjuje ista licenca. Ako se želi distribuirati djelo pod drugim uvjetima, potrebna je dozvola autora

 Nekomercijalno (NC)

✓ autor dopušta distribuiranje, mijenjanje i preradu svoga djela u sve osim u komercijalne svrhe

 • Bez prerada (ND)

✓ autor dopušta distribuiranje i umnažanje svoga djela bez mogućnosti prerađivanja. Za prerađivanje djela potrebno je dopuštenje autora.

➤ Primjena verzije **4.0** koja je zadnja izdana

Ikona	Opis	Akronim
	Javno dobro, bez ograničenja	CC0
	Korištenje uz imenovanje autora	BY
	Korištenje uz imenovanje autora i uz dijeljenje po istim uvjetima	BY-SA
	Korištenje uz imenovanje autora i samo za nekomercijalnu uporabu	BY-NC
	Korištenje uz imenovanje, za nekomercijalnu upotrebu, i dijeljenje po istim uvjetima	BY-NC-SA
	Korištenje uz imenovanje i bez prerada djela	BY-ND
	Korištenje uz imenovanje, za nekomercijalnu upotrebu i bez prerada	BY-NC-ND

Kako izraditi CC licenciju?

<https://creativecommons.org/licenses/?lang=hr>

Karakteristike licence

Prema Vašim odlukama u ovom okviru ažurirat će se ostali okviri na ovoj stranici.

Dopuštate li da se dalje dijele prerade Vašeg djela?

Da Ne Da, ako drugi dalje dijele pod istim uvjetima

Dopuštate li komercijalnu upotrebu Vašeg djela?

Da Ne

Izaberite licencu
Imenovanje 4.0 međunarodna

Ova je licenca namijenjena za slobodna kulturna djela!

Preporuka
Politike OZ
UNIRI za
publikacije i
istraživačke
podatke

Ovo djelo se koristi pod licencom [Creative Commons Imenovanje 4.0 međunarodno](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

▶ [CC BY– Autorstvo](#)

Nositelj prava na autorskom djelu objavljenom pod uvjetima CC BY licencije kao uvjet za korištenje autorskog djela traži jedino navođenje autora djela = pravo na priznanje autorstva (čl. 28. ZAPSP)

Slobodno smijete dijeliti, remiksirati i koristiti djelo u komercijalne svrhe.

Gdje naznačiti CC licenciju?

- odabir pri učitavanju publikacija / istraživačkih podataka u repozitorij (Dabar)
- oznaka na vidljivom mjestu (kada se radi o znanstvenom radu)
- u metapodacima

Zašto otvoreni pristup?

Otvoreni pristup - slobodan, besplatan i neometan pristup digitalnim znanstvenim i obrazovnim informacijama i sadržajima koji omogućava čitanje, pohranjivanje, distribuciju, pretraživanje, dohvaćanje, indeksiranje i/ili drugo **zakonito korištenje** tih informacija i sadržaja ([Hrvatska deklaracija o otvorenom pristupu](#))

- ✓ besplatno stjecanje autorskih imovinskih prava
- ✓ rast svijesti o otvorenim obrazovnim sadržajima „ideja da se djela dalje koriste”

Savjet: što više objavljivati u otvorenom pristupu uz alat CC licencije

Politika otvorene znanosti Sveučilišta u Rijeci podržava otvoreno licenciranje i upotrebu Creative Commons (CC) licencija

Dabar – kako pristupiti i što pohraniti u repozitorij?

Sandra Cuculić, viša knjižničarka
voditeljica Podružnice Kampus

Repozitoriji sastavnica Sveučilišta u Rijeci

Digitalni repozitorij je zbirka koja okuplja i trajno pohranjuje rezultate znanstveno-istraživačkog, intelektualnog i kreativnog rada.

- Repoziitorij imaju sastavnice Sveučilišta: Ekonomski fakultet, Pomorski fakultet, Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu, Fakultet zdravstvenih studija, Medicinski fakultet, Filozofski fakultet, Građevinski fakultet, Pravni fakultet, Tehnički fakultet, Učiteljski fakultet, Fakultet informatike i digitalnih tehnologija, Fakultet za fiziku, Fakultet za matematiku, Odjel za biotehnologiju, Sveučilišna knjižnica Rijeka
- Sveučilišni studiji Logopedija i Politehnika pohranjuju u Repoziitorij sveučilišnih studija, centara i službi (RICENT)
- U nastajanju je repozitorij Akademije primijenjenih umjetnosti
- Navedeni institucijski repozitoriji sastavnica Sveučilišta u Rijeci objedinjeni su u:

Kako pristupiti repozitoriju?

Prijavite se sa svojim elektroničkim identitetom u sustavu AAI@EduHr

PRIJAVA

- Pristup sustavu putem AAI@EduHr elektroničkog identiteta
- Poveznica na pojedini institucijski repozitorij se nalazi na: <https://dabar.srce.hr/repozitoriji> ili <https://www.unirepository.svkri.uniri.hr/o-repozitoriju> gdje se nalazi popis institucijskih repozitorija

Zašto pohraniti rad?

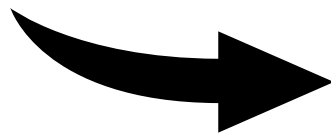

- U skladu je s Politikom Otvorene znanosti na Sveučilištu u Rijeci
- Interoperabilnost sustava Dabar s drugim sustavima omogućuje veću vidljivost autora, radova i institucije (Google, Google Scholar, OpenDOAR)
- U skladu je sa smjernicama OpenAIRE
- Daje uvid javnosti u rezultate istraživanja financiranih javnim sredstvima
- Dostupnost i transparentnost rezultata istraživanja i novih spoznaja potiče ubrzano dijeljenje informacija u znanstvenoj zajednici, unaprijeđuje kvalitetu istraživanja, napredak znanosti i gospodarstva
- Pohranjivanjem u digitalnom repozitoriju radovi su trajno zaštićeni od gubitka
- Pruža uvid u bibliografiju radova autora i ustanove, podatke o mentorstvu za ocjenske i doktorske radove...i druge podatke koji su potrebni prilikom reakreditacije i ostalih vrednovanja ustanove

Što možemo pohraniti?

Digitalne objekte koji su rezultat znanstveno-istraživačkog, intelektualnog i kreativnog rada osoba povezanih s ustanovom koja pohranjuje sadržaj.

- Završni, diplomski i specijalistički radovi
- Disertacije i znanstveni magistarski radovi
- Radovi objavljeni u časopisu
- Radovi objavljeni u zborniku
- Poglavlja u knjizi
- Izlaganje na skupu
- Knjige
- Slikovna građa
- Audio građa
- Istraživački podaci
- Nastavni materijali
- Ostale vrste dokumenata

Provjeri politiku izdavača vezano uz autorsko pravo
(Ugovor s izdavačem, mrežne stranice izdavača,
Sherpa Romeo)

Odaberi ispravnu verziju rada

Učitaj u repozitorij

- Ručno
- Iz vanjskih izvora:
(HRČAK, CROSBI,
CROSSREF (DOI))

Hvala na pažnji 😊

coz@svkri.uniri.hr

Ovo djelo se koristi pod licencijom [CC-BY 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/) (osim ako nije drugačije označeno)